

2) усунути недоліки спеціального режиму ПДВ для сільсько-господарських підприємств, які виражаються прихованими дотаційними заходами;

3) розмежування підходів справляння ПДВ за ознакою обсягу землекористування (володіння), видом діяльності та обсягом обігу.

Література

1. Податковий кодекс України (Розділ V) (ст. 180-211) від 02.12.2010 № 2755-VI. [Electronic Resource] // Верховна Рада України — Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755%D0%B4-17>— Last access: 01-04-2013— Title from the screen. ПДВ

2. Sixth council Directive 77/388/EEC of 17 May 1977 on the harmonization of the Member States relating to turnover taxes — common system of value added tax: uniform basis of assessment. OJ L 145, 13.6.1977, p.1.

3. Podatek VAT w rolnictwie [Electronic Resource] // Egospodarka — Mode of access: <http://www.podatki.egospodarka.pl/64251>, Podatek-VAT-w-rolnictwie,1,65,1.html — Last access: 01-04-2011 — Title from the screen.

4. Systemy podatkowe krajow Unii Europejskiej.[Electronic Resource] // Propertis — Mode of access: <http://www.properties-in-europe.com>. — Last access: 10-12-2005— Title from the screen.

5. Івасько І.М. Новації в реалізації податкової політики в аграрному секторі. — Монографія: Інновація трансформації аграрного сектора економіки. — за ред. д-ра екон. наук О.В. Шубравської; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. — К., 2012. — с. 388—411.

Статтю подано до редакції 25.05.13 р.

УДК 330.131.7

*Лісовська В. П., к.фіз.-мат. н.,
доцент кафедри вищої математики
Наїста А. С., аспірант
кафедри вищої математики
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ

АНОТАЦІЯ. В статті розглядається аналіз показників діяльності банків України та ВВП за даними банківської статистики, та представлена поліноміальна апроксимація точок безрозмірних показників діяльності банків. Приведено аналіз рентабельності банків-

ської діяльності в Україні та представлені порівняльні фінансові умови залучення коштів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ризик, міжнародне кредитування, рентабельність активів

АННОТАЦИЯ. В статье рассматривается анализ показателей деятельности банков Украины и ВВП по данным банковской статистики, и представлена полиномиальная аппроксимация точек безразмерных показателей деятельности банков. Приведен анализ рентабельности банковской деятельности в Украине и представлены сравнительные финансовые условия привлечения средств.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: риск, международное кредитование, рентабельность активов

SUMMARY. The article is devoted to analysing the performance of Ukrainian banks and Ukraine's GDP on the basis of the banks statistical data and suggests polynomial approximation of points denoting dimensionless performance indicators of banks. The article analyses the profitability of the banking operations in Ukraine and provides the comparative analysis of financial terms for raising funds.

KEY WORDS: risk, international lending, return on assets

Постановка проблеми. Ризик, яким обтяжена економічна діяльність, — це економічна категорія, що відображає характерні особливості сприйняття заінтересованими суб'єктами економічних відносин об'єктивно існуючих невизначеності та конфліктності, іманентних процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень, оцінювання [1]. Ризик має діалектичну об'єктивно-суб'єктивну структуру. Оцінка ризику є багатовимірною величиною, що характеризує можливі відхилення від цілей, від бажаного (очікуваного) результату, можливу невдачу (збитки) з урахуванням впливу контрольованих (керованих) і неконтрольованих (некерованих) чинників, прямих і зворотних зв'язків.

Це означення ризику, який є характерним феноменом ринкової економіки, ґрунтується на системному підході до цієї економічної категорії, вказує на необхідність ретельного аналізу впливу на об'єкти (процеси) оцінювання та керування багатьох внутрішніх та зовнішніх чинників, вплив надсистеми, а також урахування ставлення до ризику суб'єктів господарювання (суб'єктів ризику) [2].

Розглядається міжнародне кредитування, як форма руху позикового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, де кредиторами і позичальниками виступають суб'єкти різних країн. Суб'єктами цих відносин виступають приватні фірми, комерційні банки, кредитні організації, нефінансові заклади, держави та державні органи, а також регіональні міжнародні банки розвитку, міжнародні фінансові інститути. Отже, міжнародний кредит — це економічні відносини, які виникають між кредитором і позичальником різних країн з приводу надання, використання та погашення позики. Кредитні відносини складаються на принципах повернення, терміновості, платності, гарантованості. До ризиків операторів міжнародного ринку банківських кредитів відносять [3]:

- a) кредитний ризик, або ризик неплатоспроможності позичальника;
- b) валютний ризик, пов'язаний з коливаннями валютного курсу;
- c) регіональний ризик (ризик, пов'язаний з діяльністю в певному регіоні чи в одній країні);
- d) органічний ризик, пов'язаний зі змінами ринкових умов і якості всього сектору фінансового ринку;
- e) ризик зміни ціни товару після укладення контракту;
- f) відмова імпортера від прийняття товару, особливо при інкасовій формі розрахунку;
- g) помилки в документах чи оплаті товарів;
- h) зловживання чи розкрадання валютних коштів;
- i) коливання процентних ставок.

Тому підходи до мінімізації ризиків міжнародного кредитування являються актуальною проблемою.

Аналіз основних джерел:

Питання мінімізації ризиків міжнародного кредитування досліджували зарубіжні вчені економісти: Р. Барро, Ш. Бланкарт, Д. Долан, Дж. Кейнс, А. Лернер, Ф. Модільяні, А. Пігу, Д. Рікардо, Д. Сакс, П. Самуельсон, Д. Сорос, Д. Стігліц та інші. Також зазначені проблеми знайшли відображення у роботах українських вчених: О. Білоруса, С. Боринця, І. Бураковського, В. Вітлінського, А. Гальчинського, О. Єременка, Г. Климка, Л. Красавіної, Д. Лук'яненка, В. Новицького, Ю. Пахомова, Г. П'ятаченка, Д. Полозенка, Ю. Полунєєва, А. Поручника, О. Плотнікова, В. Рокочої, В. Суторміної, В. Федосова, А. Філіпенка та інших.

Разом з тим в Україні необхідно акцентувати увагу на розробки в сфері аналізу кредитних рейтингів країн та висвітлення ком-

плексу питань, пов'язаних з державними зовнішніми запозиченнями, а також вирішення проблеми ефективності використання кредитних коштів.

Постановка задачі. Міжнародне рейтингове агентство Moody's знизило рейтинги 11 українських банків, включаючи Ощадбанк (Україна), ОТП Банк Україна, Приватбанк, Райффайзен Банк Аваль, Укрексімбанк, з негативним прогнозом, про що говориться в повідомленні агентства. Головна причина зниження позицій українських емітентів пов'язана з тим, що спадають суверенні рейтинги України.

Moody's знизило рейтинг державних облігацій України на один щабель — до B3 з B2 з негативним прогнозом. Також рейтингове агентство Standard & Poor's знизило довгострокові суверенні рейтинги України з BB-до B. Експерти Standard & Poor's зберегли «негативний» прогноз по рейтингах. Аналітики Standard & Poor's керувалися тими ж міркуваннями, що і Moody's.

Автори рейтингів називають три основні причини погіршення показників України:

1). Нерозвинені політичні та економічні інститути. Аналітики кажуть про непрозорість прийняття політичних рішень і про занадто повільне просування реформ. У цьому ж контексті згадується нездатність уряду домовитися з РФ про нову ціну на газ. Також аналітики відзначають посилення адміністративного тиску на економіку. Зокрема, у звіті Moody's згадуються спроби Національного банку України (НБУ) регулювати валютний ринок адміністративними методами.

2). Проблеми з ліквідністю. Українська економіка потерпає від нестачі грошей, у тому числі від нестачі притоку валюти. Золото-валютні резерви України знизилися на 23 % за 2012 рік і досягли критично низької позначки. Експерти відзначають, що це сталося через інтервенції НБУ на валютному ринку, метою яких було штучне утримання будь якою ціною курсу гривні протягом 2012 року.

3). Слабкі економічні перспективи України в короткостроковій і середньостроковій перспективі. Експерти констатують, що Україна вкрай залежить від ситуації на зовнішніх сировинних ринках. У 2013 році на українській економіці так чи інакше відіб'ються глибока криза в Єврозоні, фінансові проблеми в США і уповільнення економічного зростання в Китаї.

Падіння міжнародних рейтингів України означає, що найближчим часом будуть погіршені кредитні рейтинги внутрішніх

українських позичальників — компаній, фінансових організацій та міст. Що, власне, зараз й відбувається.

Тому розробка підходів до мінімізації ризиків міжнародного кредитування є актуальною проблемою.

Виклад основного матеріалу:

Необхідно зазначити, що банківський сектор України має високий рівень дезінтегрованості та характеризується наявністю великої кількості недостатньо капіталізованих, часто «кишенькових» банків [4]. Ця та інші «родові» вади національного банківського сектору, незважаючи на вражаючі темпи його розвитку протягом останніх років, не дають можливості стверджувати про його адекватність потребам розвитку національної економіки, у тому числі експортного сектору. Низька капіталізація українських банків, брак довгострокових та конкурентоздатних за вартістю фінансових ресурсів не дозволяють українським банкам активно виступати фінансовим локомотивом розвитку.

В таблиці 1 приведені абсолютні показники в млн. грн. діяльності банків України та ВВП за даними банківської статистики [5].

Таблиця 1

АБСОЛЮТНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ ТА ВВП (млн грн)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Депозити	40470	67204	90935	147094	202929	318 389	436 727	349 636	439 443	524 909
Кредити	46736	62503	87519	142277	245523	430 052	741 816	726 296	750 539	813 864
Зобов'язання	53913	87352	115926	188427	297613	529 818	806 823	753 242	804 361	898 785

Закінчення табл. 1

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Активи	67774	100234	134348	213878	340179	599 396	926 086	873 450	942 090	1 054 272
Власний капітал	9983	12882	18421	25451	42566	69 578	119 263	120 208	137 728	155 487
Приб/ збитки	685	827	1263	2170	4144	6 543	7 304	-31 492	-13 027	-7 708
Готівкові кошти	9043	8459	13851	24919	26493	37 102	38 954	102 692	131 666	141 608
ВВП	267344	345113	441452	544153	720731	948056	913345	1082569	1316600	1505000

Результати табл. 1 проілюстровані на графіку рис. 1.

З рис.1 видно, що зростаючі значення ВВП, окрім 2009 р., мають експоненціальну тенденцію росту. Спад активів, депозитів, зобов'язань спостерігається в 2010 р., що обумовлюється посткризовою інерцією.

На нашу думку аналіз абсолютних показників не враховує багато чинників (наприклад зміну валютних курсів, інфляцію, ін-

ституціональні перетворення), тому розглянемо показники у безрозмірному — відносному вираженні до ВВП.

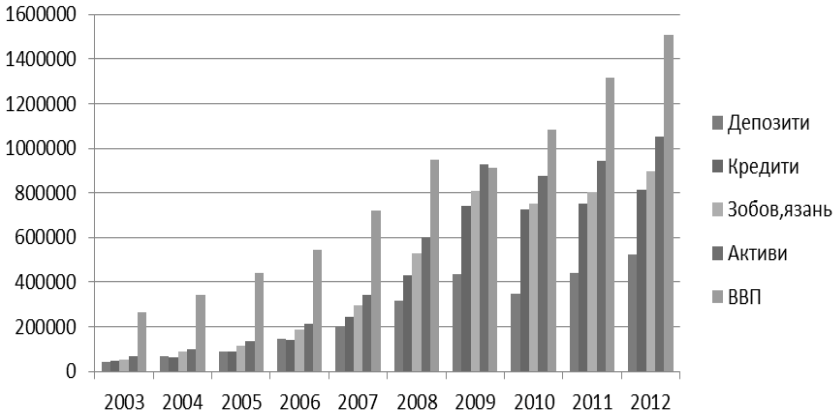

Рис. 1. Динаміка абсолютних показників діяльності банків та ВВП

На рис. 2 представлено графіки, що демонструють дані табл. 2. З рис. 2 спостерігається чітка тенденція росту до 2009 р., що пояснюється кризою 2008 р. та післякризовою інерцією 2009 року. В той же час графік ілюструє спад всіх відносних до ВВП показників, починаючи з 2009 р.

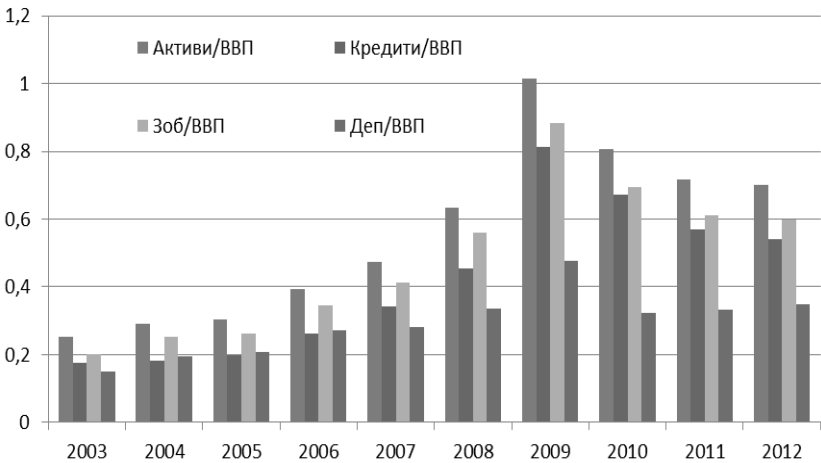

Рис. 2. Динаміка відносних показників діяльності банків України до ВВП

На рис. 3 представлена поліноміальна апроксимація точок безрозмірного показника відношення активів до ВВП за допомогою многочлена 5-го порядку вигляду:

$$y = 0.0007x^5 - 0.0166x^4 + 0.1373x^3 - 0.4563x^2 + 0.6401x$$

зі стандартною похибкою відхилення: 0,9277 та відношення кредитів до ВВП за допомогою многочлена 5-го порядку вигляду:

$$y = 0.0003x^5 - 0.0092x^4 + 0.0822x^3 - 0.2811x^2 + 0.4018x$$

зі стандартною похибкою відхилення: 0,9334

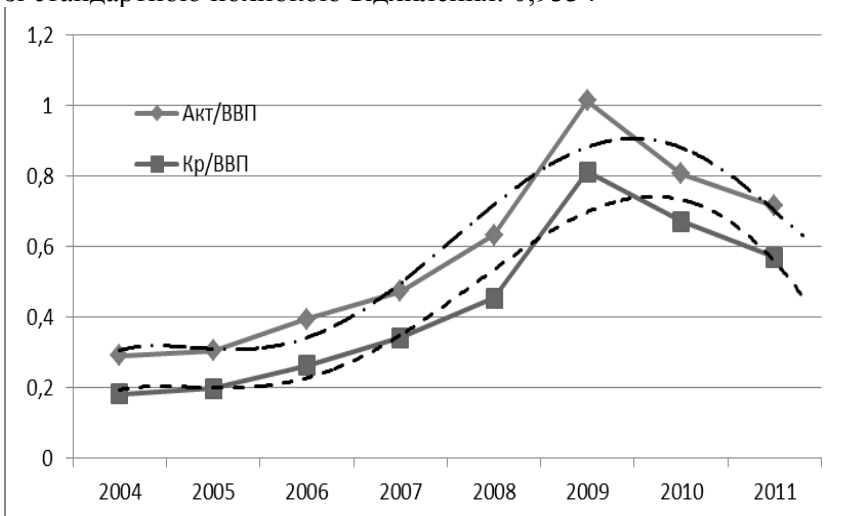

Рис. 3. Поліноміальна апроксимація з прогнозом на півроку 2013 р. відношення активів до ВВП та кредитів до ВВП

За такою апроксимацією прогнозне значення відношення активів до ВВП на півріччя 2013 року має тенденцію до зростання на рівні кінця 2010 року. За такою апроксимацією прогнозне значення відношення кредитів до ВВП на півріччя 2013 року має тенденцію до зростання на рівні кінця 2011 року.

На рис.4 представлена динаміка відносних показників всередині банківської системи до сумарних активів.

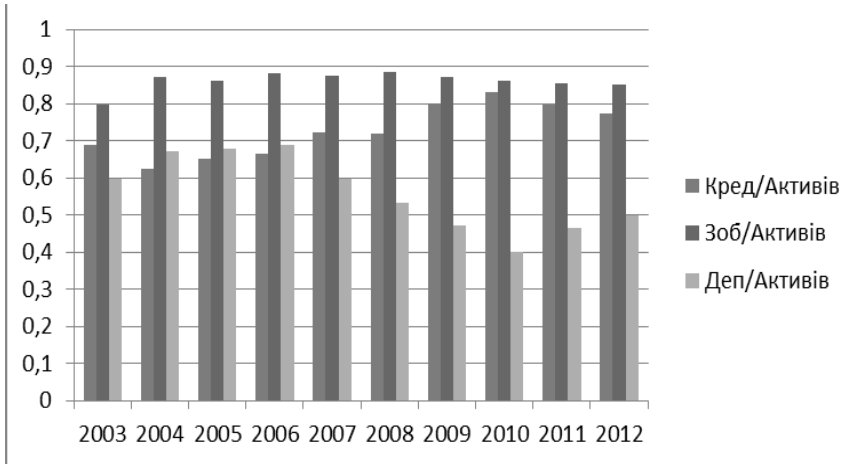

Рис. 4. Динаміка відносних показників всередині банківської системи до сумарних банківських активів України

З рис.4 видно, що показник відношення Зобов'язань до Активів показує майже рівномірну тенденцію; показник відношення кредитів до Активів після 2008 р. мав тенденцію росту; показник відношення Депозитів до Активів — різкий спад з 2006 по 2010 рр.; показник відношення Власного Капіталу до Активів не показує чутливості до кризових станів, в той же час, коли показник відношення готівкових коштів до Активів банків з 2006 р по 2009 р. показує значний спад. Як результат посткризовості банківських систем відношення прибутків до Активів спостерігається до 2009 р., після чого можна тільки спостерігати тенденцію росту збитків по відношенню до Активів.

Проблема підвищення ефективності діяльності актуальна для українських банків. Необхідно зазначити, що до 2006 року рівень рентабельності активів (ROA) становив 1,62 %, а у 2007р. українські банки досягли суттєвого прогресу в плані підвищення ефективності діяльності і ROA становив 2,9 %, що було найвищим показником за останні 10 років. Проте після кризи у 2008р. він значно впав до рівня 1,3 % а у 2009-2010р. дійшов до взагалі від'ємної позначки -1,5 %. На сьогодні ситуація значно поліпшилась і банки поступово повертаються на свій старий рівень, відтак рентабельність активів в ОТП Банку складає 2,6 % (табл. 2) [6].

Таблиця 2

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ АКТИВІВ БАНКІВ УКРАЇНИ (ROA) [5]

Банк	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7
ОТП БАНК	2,90 %	1,30 %	0,20 %	-1,50 %	2,50 %	2,60 %
ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	1,40 %	1,90 %	0,80 %	-2,30 %	-0,80 %	-0,40 %
БРОКБІЗНЕС- БАНК	0,90 %	0,60 %	0,50 %	0,10 %	0,30 %	0,10 %
УКРГАЗБАНК	0,70 %	1,00 %	1,40 %	-36,50 %	0,10 %	-19,90 %
СБЕРБАНК РОСІЇ	1,30 %	1,00 %	1,00 %	0,20 %	-14,80 %	1,50 %
КРЕДИТПРОМ- БАНК	0,80 %	0,20 %	0,20 %	-2,30 %	0,20 %	-5,50 %
ІНГ БАНК УКРАЇНА	2,40 %	1,90 %	2,40 %	1,50 %	2,80 %	1,60 %
БАНК ФОРУМ	0,40 %	0,40 %	0,10 %	-3,40 %	-23,40 %	-7,40 %
ПІВДЕННИЙ	1,10 %	1,20 %	1,60 %	0,60 %	0,40 %	0,50 %
ЕРСТЕ БАНК	0,00 %	0,10 %	0,00 %	-4,10 %	-1,40 %	-1,70 %

Що стосується показників рентабельності банків України то починаючи із 2007 р. спостерігається їх зниження, а останні три роки характеризуються не ефективною діяльністю банківської системи, хоча й в останні роки відбулися певні позитивні зміни в ефективності діяльності банків, зокрема — підвищення рентабельності активів завдяки зниженню адміністративних витрат (рис. 5).

Однак, хоча і спостерігається тенденція до поліпшення якості активів банків після значного падіння, насторожує поліпшення результативних показників їх діяльності за рахунок зниження рівня відрахувань у резерви за активними операціями, при новому зростанні обсягів діяльності й обсягів кредитного портфеля.

Витрати банків України значно зросли в кризові роки, і хоча зараз ситуація покращується, вони досі залишаються на високому рівні і становлять 11,0 млрд. грн.

Необхідною умовою ефективного функціонування банків є забезпечення ефективної їх діяльності за умови високої фінансо-

вої стабільності, тобто допустимих ризиків. Виконання цієї вимоги передбачає, що банки отримують відносно стабільний щомісячний прибуток.

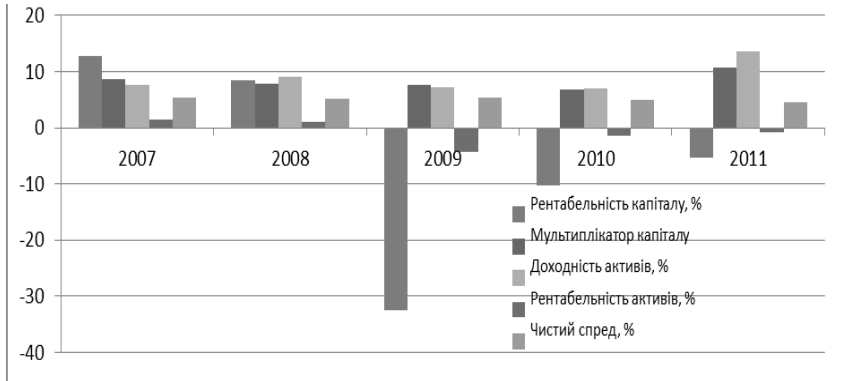

Рис. 5. Показники рентабельності банківської системи України

Ще одним важливим показником діяльності банків є суттєве підвищення рентабельності капіталу. Рентабельність капіталу почала падати з 2009 р. і критично впала з 8,51 % до -32,52 %, цьому сприяла не стабільна фінансова ситуація на світовому ринку, але з вщуханням кризових наслідків у 2010 р. ситуація почала поліпшуватись, відтак показники за 2010 р. зросли вже до -10,19 відповідно активи також значно покращились у порівнянні з кризовим роком. На 2011р. рентабельність капіталу склала -5,27 %.

Деякі негативні тенденції 2009 р. таки вдалося подолати в 2011 р.: зростає адекватність капіталу, хоча у порівнянні з 2010 роком зазначений показник знизився, зменшилися збитки та частка проблемних кредитів. Можна виділити три основні тенденції, що характерні для банківської системи у 2011 році: повернення депозитів, відновлення стабільності, зменшені обсяги кредитування та збільшені інвестиції в цінні папери, високий рівень проблемної заборгованості за кредитами.

Тривале економічне пожвавлення, відновлення довіри до банківської системи і відсутність інших інвестиційних можливостей приваблює вкладників до банків. Внаслідок цього банківська система у 2011 році повністю досягла і перевищила рівень депозитної бази докризового періоду. У 2011 році фінансовий стан і стан капіталу в

банківській системі значно покращились. Загальні збитки зменшились майже в три рази у порівнянні з 2010 роком (до 7,7 млрд. грн. у 2011 році у порівнянні з 34,8 млрд. у 2009 році) в умовах різкого зменшення відрахувань до резервів на покриття збитків за позиками, стабільного операційного доходу і скорочених адміністративних витрат. Незважаючи на сумарний негативний фінансовий результат, все більша кількість банків у 2010 р. вийшла з мінусу, знову на прибуткову діяльність. За даними НБУ, кількість збиткових банків зменшилася з 64 станом на кінець 2009 року до 31 станом на 01.02.2012. У 2011 році банки мали змогу покращити стан свого капіталу (завдяки значному вливанню капіталу акціонерами і скороченню збитків). Так, показник адекватності капіталу досяг рівня 18,9 % станом на кінець року (виріс з 14 % на кінець 2008 року та з 18,1 % на кінець 2009 року), а обсяг регулятивного капіталу збільшився на 17,5 млрд. грн. у 2010 р. (табл. 3).

Таблиця 3

**ІНВЕСТИЦІЇ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ І САЛЬДО ПОТОЧНОГО РАХУНКУ
В 2006—2011 рр.**

Показник	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Відношення сальдо поточного рахунку до ВВП	0,04	0,07	0,06	0,08	0,03	0,04
Темпи інфляції %	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6
Інвестиції в основний капітал млн грн	125254,0	188486,0	233081,0	151777,0	171092,0	238625,0

Джерело: складено авторами за даними [7].

Особливістю кредитної експансії в Україні є формування значної частини приросту за рахунок зростання обсягів кредитування в іноземній валюті. За розрахунками у період з 2006р. по 2009 рік обсяги кредитування у національній валюті зросли в 19,5 рази, в іноземній — у 16,3 рази.

Разом з тим, починаючи з 2006 року спостерігалась тенденція до випереджаючого збільшення валютних кредитів. Останнім часом (2010—2011 рр.) ця тенденція зменшилась у бік зростання кредитів в національній валюті.

Але, маючи досить вузьку власну базу для надання довгострокових та дешевих кредитних коштів, комерційні банки України останнім часом досить активно залучають ресурси на міжнародних фінансових ринках. Це відбувається з використанням наступних каналів [8]:

1. Залучення ресурсів міжнародних фінансових установ шляхом участі у програмах розвитку (МБРР, МФК, ЄБРР тощо);
2. Співробітництво з цільовими фондами (НУФ);
3. Залучення коштів через співробітництво з ЕКА («Гермес», КФВ, Ексімбанк США, «САЧЕ», «КОФАС» тощо);
4. Розміщення євробондів.

Найбільш фінансово привабливими є умови, що пропонуються міжнародними фінансовими установами (МБРР, МФК, ЄБРР) (табл. 4).

Таблиця 4

ПОРІВНЯЛЬНІ ФІНАНСОВІ УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ [9]

	МФУ		ЕКА			Євробонди	
	МБРР	ЄБРР	Гермес	Ексім США	КОФ С	BNP Paribas УкрСиббанк	UniCredit Bank «Укрсоцбанк»
Вартість залучення коштів, % річних станом на 01.01.11	5,5 (USD)	5,0 (EUR)	5,9 (EUR)	6,7 (USD)	5,8 (EUR)	8,95 (USD)	9,0 (USD)
Середній термін залучення, років	> 15	> 5	3-5	3-5	3-5	3	3
Можлива вартість розміщення коштів, % річних	10-11	8-10	9-11	10-12	9-11	12-14	12-14
Можливі терміни розміщення коштів, років	≥ 5	≥ 5	3-5	3-5	3-5	≤ 3	≤ 3

Проте, доступ до цих ресурсів є дуже обмеженим, зважаючи на складні процедури їх залучення, необхідність отримання державних гарантій, високі вимоги прийнятності, жорсткі процедури закупівель тощо.

Висновки. Серйозну альтернативу фінансуванню з боку МФУ становлять ресурси, що залучаються через ЕКА. По оцінках, щорічно таке фінансування становить приблизно \$60-70 млн. Розвитку цього напрямку заважає низький кредитний рейтинг України, який на 2 рівня нижчий ніж у Росії, внаслідок чого імпортери мають сплачувати високу страхову премію, що значно підвищує вартість ресурсів. Також стримує його використання і обмеження щодо вибору постачальника — ним має бути виключно постачальник з країни, яка надає кредит.

Найбільш динамічно розвивається напрямок прямого залучення коштів комерційними банками України. Проте, і у цьому випадку обмеженнями є вартість ресурсів та строки залучення коштів.

Співпраця з міжнародними фінансово-кредитними установами дала змогу Україні вийти з глибокої економічної кризи і досягти певного економічного зростання починаючи з 2000 року, а також пережити тяжку фінансову кризу 2008—2009 років.

За рахунок іноземних кредитів з'явилася можливість безперервно працювати багатьом галузям економіки країни: енергетиці, промисловості, сільському господарству та ін.

На нашу думку, відмова від кредитування міжнародними фінансово-кредитними організаціями призведе до ситуації, коли зменшаться субсидії держави в сільському господарстві, промисловому виробництві, соціальній сфері і це неминуче призведе до падіння рівня життя всіх верств населення в Україні.

Крім того, на наш погляд, ще й досі має місце неспроможність кредитування великих інвестиційних проектів українськими комерційними банками з-за нестачі кредитних ресурсів.

Позитивні результати від діяльності міжнародних фінансово-кредитних організацій в Україні можна вважати суттєвими тільки за умови розгляду макроекономічної стабілізації на тривалий період, а не в моменти отримання кредитних коштів, тобто результати повинні бути сталими і підтримуватися під впливом ринкових регуляторів.

На сьогоднішній день політика України спрямована на підтримку кредитних відносин з МВФ і Світовим Банком, оскільки надання позик іншими світовими кредиторами та обсяг інозем-

них інвестицій залежать в першу чергу від стану відносин уряду України з Міжнародним валютним фондом.

Література

1. Шелобаев С. И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ: ДАНА, 2000. — 367 с.
2. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 408 с.
3. Деревська О.Б. Тенденції та перспективи розвитку банківської системи України / О.Б. Деревська // Вісник університету банківської справи Національного банку України. — 2010. — № 6. — С.26-31
4. В. Міщенко, О. Кравець «Удосконалення управління банківським кредитуванням на прикладі країн Центральної та Східної Європи» / «Вісник НБУ» № 9 — 2006.
5. <http://bankografo.com>
6. <http://finance.liga.net/banks>
7. www.bank.gov.ua
8. А. Кузнецова, О. Другов, В. Рисін «Оцінка впливу іноземного капіталу на функціонування банківської системи» / «Вісник НБУ» № 1 — Січень 2007.
9. http://www.eximb.com/img/app_links/1236.pdf

Статтю подано до редакції 02.06.13 р.

УДК 336.3

*Антонюк О. І., к.е.н., завідувач кафедри фінансів,
в.о. проректора з наукової роботи.*

*Ніколишин Ю. І., к.е.н., доцент кафедри фінансів
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут*

МІСЦЕВІ ПОЗИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОБЛЕМ

АНОТАЦІЯ. Розглянуто сучасний стан місцевих позик у вітчизняній економіці, проаналізовано зарубіжний досвід використання місцевих запозичень, окреслено можливості його впровадження в Україні та запропоновано здійснити ряд заходів з метою підвищення ефективності використання запозичених коштів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: місцевий бюджет, місцева позика, муніципальні облігації, фінансова криза, інвестиційні проекти.